

Forside

Annonse Felleskjøpet

Innhold

Leders hilsen	side 4
Styret i 2023 og styrets arbeid	side 5
Årsmøtet 2023	side 6

Aktiviteter 2023

HMS vandring i Våler	side 14
Hagemøte Kalnes	side 15
Sommeravslutning Kalnes	side 15
Inspirasjonsmøte	side 16
Økouka	side 17
BU prisen i Oslo og Viken	side 18
Speed-date i Moss	side 19

Deltakelse i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Landsmøtet	side 21
Jordbruksoppgjøret 2023/2024	side 22
Ledermøter og representantskap	side 25

Deltakelse i andre organer

Partnerskapet	side 25
Dialogmøter Statsforvalteren	side 25
Jordløftet	side 26
Østfold Landbruksselskap	side 26
Rovdyrutvalg	side 26
Styringsgruppa Lokalmat Øst	side 26
Guldkorn	side 26
Landbruksråd Øst	side 27
Regnskap	side 30
Medlemsfordeler	side 33

Medlemstall og lokallag

Søndre Østfold	side 35
Smaalenene	side 35

Leders hilsen

Kjære medlemmer av Norsk Bonde og Småbrukarlag i Østfold

Dette året har igjen vært et utfordrende år i landbruket, og ikke bare her hjemme. Over hele Europa foregår det i skrivende stund et bondeopprør vi ikke har sett maken til.

Etter mange år med press på bønder om effektivisering, har bønder nådd et punkt hvor det ikke er mer å hente. I Norge legges det med gårder daglig samtidig som det snakkes i store ord om økt sjølforsyning og hvor viktig det er med beredskap.

Vi har hatt et år med både tørke og flom, og dette har vært utfordrende for mange bønder også i vårt distrikt.

Regjeringas målsetting om økt sjølforsyning og tetting av inntektsgapet har latt vente på seg. Men her har NBS gjort et viktig arbeid for å bidra til dette arbeidet.

I året som har gått har NBS laget og fått laget flere viktige rapporter:

Menon rapporten: Kapitalkostnader i totalkalkylen for jordbruket.

I dette notatet har Menon Economics gjennomført en samfunnsøkonomisk vurdering av ulike metoder for beregning av kapitalkostnader i totalkalkylen for jordbruket. Prosjektet er utført på oppdrag for Bonde- og småbrukarlaget og er utført i perioden juni-september 2023.

Sjølforsyningsplan 2023 og

Opptrappingsplan 2023.

Med disse planene mener vi at vi går styrket inn i arbeidet med årets jordbruksforhandlinger, og både kan forhandle med et noe mer riktig tallgrunnlag som premiss og så sjølsagt kunne komme et godt stykke på vei med å løfte lønna til bøndene, noe som er en forutsetning for økt sjølforsyning i landet vårt.

Norsk Bonde og Småbrukarlag har markert seg i media i året som har gått og vi har fått mange samarbeidspartnere. Det er svært viktig og nødvendig at vi får andre med på laget, matproduksjon er ikke bare en sak for bønder og småbrukere, det gjelder alle i landet vårt.

Vi lever tross alt av mat alle sammen.

Vi har fått mange nye medlemmer i året som har gått, sjøl om antall bønder har gått ned, det er godt å se at flere mener at NBS er en viktig og nyttig organisasjon.

Vi har ikke flere bønder å miste.

Mvh Romy Rohmann

Styret har i meldingsåret bestått av:

Romy Rohmann	leder
Jorunn Tinglum	nestleder
Hans Erik Navestad	nestleder
Lars Morten H. Ravneng	styremedlem
Gunnar Line	styremedlem
Erling Ek Iversen	styremedlem
Camilla Skår	varamedlem
Hans Kristian Bakke	varamedlem
Anlaug Wennevold	varamedlem

Fylkessekretær har vært Lillian Ørka.

Revisorer Hans Herman Utgård
 Reidar Isebakke

Valgkomitè Reidar Isebakke
 Hans Herman Utgård
 Lars Svartedal

Rovdyrkontakt Hans Kristian Bakke
Kontakt til Østfold Landbruksselskap Erling Ek Iversen

Det har i 2023 vært avholdt 10 styremøter med til sammen 97 saker. I tillegg til vanlige styresaker har bl.a. Jordbruksforhandlingene, høringer og saker til Landsmøtet vært oppe. Vi sendte også i år et forslag til Landsmøtet (det samme som i 2022). Vi har også sendt høringssvar og deltatt på Landsmøte med sekretær og ungdomsutsending. Styret har også jobbet med å få lokallagene til å melde seg på Landsmøtet. Det resulterte i at vi stilte med full delegasjon dette året, 2 fra hvert lokallag samt ungdomsutsending og sekretær. Dessverre ble leder syk.

I februar hadde vi HMS-samling i Våler. I juni hadde vi sommeravslutning med Tor Jacob Solberg, og i november deltok vi på felles åpent møte i Svinndal med lokallaga hvor vi ble kjent med generalsekretær Anton Langeland. Her delta han med oss fra sitt første år som generalsekretær. Lokallaga sine årsmøter ble arrangert i etterkant.

Vi har sendt:

- Høringssvar til Sarpsborg kommune ang. Kommunedelsplan-Naturmangfold
- Uttalelse til Moss kommune ang. nedbygging av matjorda på Vårlijordet i Halmstad
- Klage til Sarpsborg kommune ang. utbygging av Seilerbakken-Løkkevika pga. vei gjennom gårdstun (under låvebrua)

Årsmøte i Østfold Bonde- og Småbrukarlag 2023

Tid: Lørdag 11. mars kl. 10.00

Sted: Misjonssalen, Råde

Det var satt åpent møte med kaffe og kringle fra kl. 10.00

Fra kl, 10.30 var det innlegg av Raymund Lester-Watvedt og Margit Fausko styremedlem i NBS.

Vi hadde også en infodel hvor vi fikk hilsen fra

Nei til EU i Østfold

NOREXIT v/Reidar Isebakke

Informasjon om medlemsfordeler og forsikring i Gjensidige

Leder Romy ønsket velkommen til fagmøtedelen

Hun startet med at det er spennende tider. Det er få bønder igjen og vi må kjempe for egen del og for å gi befolkningen mat. Dyrking av mat passer ikke inn i vår moderne verden. Man tror at maten lages i laboratorier etc. Den vanlige nordmann vet ikke hvor maten kommer fra – og de trenger informasjon.

Først ut med foredrag i dag er Raymund Lester-Watvedt som driver gård i Skjeberg i Sarpsborg kommune. Han er opptatt av jordhelse og regenerativt jordbruk.

Raymund Lester-Watvedt

Raymund bor på Delås gård i Skjeberg og driver økologisk og regenerativt – ingen sprøytemidler eller kunstgjødsel– bearbeider jorda minst mulig.

Raymund mener at alle bør drive gård, eller dyrke egen mat, fordi matkvaliteten og mangfoldet er viktig. Han driver et familiebruk og sier det er fint å få med ungene ut.

Det er ingen traktor eller ansatte på gården– familien jobber selv – også barna.

De har 108 mål, mest skog til beiting for sauer. Det er såkalt dårlig bonitet – men helt fint til 1500 frukttrær.

35 mål er dyrket mark med høner som beiter og gjødsler under epletrærne der det også er rabarbra. Med 27 slag epler er det alltid epler å spise/selge.

Samme fremgangsmåte i bringebærfeltet der hønene spiser opp bringebærbiller.

Hønene en viktig del av produksjonen -de spiser også jordrotter og nedfallsfrukt.

I tillegg har han bier, hageblåbær, solbær og tomater.

Regenerativt landbruk bygger opp og reparerer naturens kretsløp. Fokus på jordhelse og ny kunnskap og bevissthet om mikroorganismer i jorda. Det er dyrkings- og beitemetoder som binder mer CO₂ enn de slipper ut.

Det handler bl.a om å tilbakeføre organisk materiale til jorda, unngå pløying som ødelegger mikroorganismenes nettverk, bruke jorddekke, fangvekster, underkulturer og grønn gjødsel.

Prinsippet blir som et solcellepanel og telefonnettverk.

Hønsemøkka er primus motor på Delås. Det ble i starten tatt ned mye skog som man laget treflis av og la over jorda.

Får ikke bedre råvarer enn du har jord til. Det blir mindre produksjon i starten, men etter hvert blir jobben mindre, avlinga større, og det trengs ingen vanning lenger.

Hønsehuset er flyttbart, en gammel ombygd campingvogn med lufting som åpner og lukker. Det er gjerde rundt. På spørsmål om hønsehauken er på besøk, så er svaret at den tar ca 3-4 høner i året. Skjærene i området ser hauken og gjemmer seg. Da hønene går ute sammen med skjærene, blir også de gode til å gjemme seg.

Det er 200 høner på gården. Det blir mye D-vitaminer i egga når hønene går ute. Egg leveres til Maemo i Oslo. Hønene går inne i tomattunnel i vintermånedene. 100 høner slaktes ad gangen. Litt hønsefor er det eneste som kjøpes.

Det viktigste i dag som produsent: Skal du ta ut merpris, må du drive økologisk.

Lokal og norsk mat. Glad i REKO – det selges både i Oslo og Østfold. Det er også et utsalg på gården med selvbetjening. Der selges også mel fra urkorn (Runar Sørli) ost fra Rygge meieri etc. Lokalmiljøet og folka rundt er viktig.

Selvberging, Rekoring og gårdssalg er det som gir gården inntekter. Det viktigste produktet er ØL. Økologisk øl, syltetøy og saft - gårdsbutikk i garasjen selvbetjent med vippsbetaling.

Produser det som kan bli solgt – vannkefir, frukt og bær (rabarbra, solbær, rips, hageblåbær).

De har gamle bringebærsorter – gråpærer etc. selges i Oslo og Østfold.

Vålerenga er veldig bra – Follo også veldig bra.

Det dyrkes frøekte tomatsorter og det tas kr 100 for 400 g tomater. Det som ikke selges blir tomatketchup, som også selges.

Mest solgte vare i Norge er banan – ikke særlig norsk. Vi må formidle at selvforsyning er det viktigste. På gården selger de bringebærplanter – stiklinger som gror opp her og der, men det er noe feil når plantene selges dyrere enn maten. Vi som dyrker maten er ambassadører og må fortelle ut hvordan mat dyrkes.

Kvalitetsvarer til høyest mulig pris!!

Krever mye å etablere foredling av varer, det er ikke gjort mye i den retningen på gården.

Margit Fausko, internasjonalt utvalg i NBS

Hun var med i demonstrasjonstog i Berlin der Ungdomsorganisasjonen, tilsvarende Småbrukerlaget, var pådrivere.

Hovedparole:

God mat til alle!

Sosialt rettferdig jordbruksomstilling!

123 organisasjoner deltok i demonstrasjonen. De er opptatt av at bønder ikke skal settes opp mot forbruker.

Slowfood bevegelsen også tilsluttet, samt fagbevegelsen – skal være gode lønns og arbeidsvilkår fra bonden og videre til forbruker. Bie-agrarindustrien og fuglevennlig jordbruk satt på dagsorden.

Bakteppet for demonstrasjonen er at agrarindustriene og dagligvarekjedene har for mye makt i verdikjeden for mat.

Agrarindustrien gjør bøndene til slaver med frø – det må være mulighet til egne frø og ta makta tilbake til grasrota.

Antibiotikaresistens må tas på alvor – 30.000 dør av antibiotikaresistens.

Antibiotika kan også vær vekstfremmende, og kan bli brukt i en slik sammenheng.

Europa er kommet lenger i alliansebygging. I demonstrasjonen var dyrevernorganisasjoner som vil ha bra dyrevelferd – ikke la dyra leve i fabrikker.

Dyrevernsbevegelsen er sterk, den må vi ha på laget.

Gulrotgryte i oppløpet til demonstrasjonen – alle pyntet en gulrot og la ut på sosiale medier.

NBS og alliansebygging. Solberg fikk skryt for å være en flink alliansebygger sentralt. Minst like viktig å samarbeide på grasrotnivå. Grønt spatak er et bra eksempel på et samarbeide mellom NBS og Natur og ungdom.

Hans Herman Utgård fortalte at han har vært vertskap for grønt spatak flere år, en ungdom bodde sommeren gjennom på gården og var med i drifta. Han har bare positivt inntrykk.

Reidar Isebakke har også vært vertskap og sier det var en positiv erfaring. Han hadde på den tiden verpehøns i bur. John Petter Løvstads bok omtaler forståelsen for bondens liv og virke. I år er det 30 års jubileum for Grønt Spatak. Mange er i dag med for å påvirke, og vi kan se at det hjelper. Natur og ungdom har tonet ned fokuset på ulv. Mer fokus for jord og jordarbeiding er viktig framover.

Alliansebygging sentralt. Margit er leder av internasjonalt utvalg og sier mange av organisasjonene tar Småbrukerlagets ord videre. Stor småbruker fokus.

Ta havet tilbake og jorda i bruk (handelskampanjen for Framtiden i våre hender, Fiskarlaget og Småbrukerlaget).

Alle med direktesalg og invitasjon til gården er med å vise fram landbruket. Samfunnsoppdraget, selvforsyning og produksjonsmetode står i fokus.

Vi ønsker demokratiet velkommen. Vi er en mangfoldig og kreativ gjeng - OG - tida er med oss!!

Våre løsninger er aktuelle, og for å bygge allianser må vi være utadvent, nysgjerrig og invitere inn. Vi må være åpne for å prate med ulike type folk og organisasjoner.

Prat mest om det vi er enige om!

Skryt når noen gjør noe bra!

Ta initiativ – små eller store!

Hanne Berg Johansen, leder i Nei til EU i Østfold

Hun sier at 40 % av landbruket ønskes bort i EU på grunn av forurensning. Vind og sol er en bra tanke, men det holder ikke.

Det har vært tette bånd mellom våre organisasjoner i alle år. Oskar Lindberget snakket om Fellesmarkedet – om norsk medlemskap tidlig. I 1967 da Storbritannia søkte om å komme med, ønsket også Norge å komme med, men både i 1972 og 1994 ble det nei i folkeavstemningene og Norge fikk EØS avtalen. Nåværende landbruk var ikke med.

Hans Herman Utgård har tatt tak i forurensning fra landbruket og forholdet mellom jordbruk industri og arbeidsplasser er viktig. Korona viste oss at det ikke en selvfølge å kunne frakte mat over landegrensene. Viktig at Småbrukarlaget står på videre.

Reidar Isebakke

Viste til boka til Nei til EU. Den er skrevet av Terje Bjørlo, han skrev også boka til ØBS sitt 100 år jubileum.

Over til noe annet. I høst ble NOREXIT etablert, dvs. Norge ut av EØS. Ønsker nå å bli et politisk parti. På vegne av NOREXIT ba han om å få en underskrift for å nå kravet om 500 underskriftene til å etablere et politisk parti i fylket. 300 underskrifter i en kommune.

Grynstruktur. Foto Gunnar Line

Protokoll

Årsmøtet satt kl. 14.02

Det var 12 stemmeberettigede til stede ved årsmøtet

Sak 1: Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

Sak 2: Konstituering

- A Valg av møteleder
- B Valg av referent
- C Valg av 2 til å underskrive protokollen

Vedtak:

- A Møteleder: Gunnar Line
- B Referent: Lillian Ørka
- C Underskrive protokollen:
Raymund Lester-Watvedt og Hans Erik Navestad

Sak 3: Leders tale

Romy Rohmann holdt leders tale.

Hun startet med at vi står foran en spennende både i Småbrukerlaget og for alle som er opptatt av sjølforsyning og beredskap. Oppgjøret i 2022 har knapt dekket de økte kostnadene. Hva skjer med Regjeringens løfter om 50% selvforsyning i ei tid hvor de skrives mye om matkrise? Verdens matmangel er her og det møtes med forslag på labkjøtt og genmodifisering samt et kosthold uten kjøtt.

Hun sa videre at import av mat øker, noe som igjen gir ytterligere nedskjæringer i landbruket. Ser vi til Nederland, Tyskland, Italia ja hele Europa, der protestere de mot økte kostnader og nedlegging av landbruket. Vi bør alle støtte opp om matproduksjon i hele landet.

Det er det utrolig at sjølforsyning og matberedskap ikke står høyere på prioriteringslista til politikerne i dag når vi ser hvor sårbart system basert på import kan være. Da kan en spørre om det er evnen eller viljen det står på?

Vi opplever massive angrep på produksjonen, press på oppmykning av genteknologiloven, forslag om kostholdsråd som ikke er i tråd med verken klima, produksjonsforhold eller tradisjoner i landet vårt.

Vi som er bønder trenger alliansepartnere og vi trenger å styrke samarbeidet med andre organisasjoner slik at kan vi stå sammen om å opprettholde og styrke Norsk landbruk, da dette gjelder oss alle.

Sak 4: Årsmelding

Årsmeldingen ble lagt fram av sekretær Lillian Ørka

Vedtak: Årsmeldingen ble enstemmig tatt til orientering

Aak 5: Regnskap

Regnskapet ble lagt fram av sekretær Lillian Ørka og viser et overskudd på kr. 9.923. Det ble påpekt at det var en feil i budsjettet for 2022 på bunnlinja.

Vedtak: Regnskapet enstemmig godkjent med retting av feil.

Sak 6: Budsjett

Budsjettet ble lagt fram av sekretær Lillian Ørka

Vedtak: Budsjettet enstemmig godkjent med oppretting av en feil på kr 50.

Sak 7: Innkomne forslag

1. Økning i leders honorar. Forslag fra Reidar Isebakke om økning i styreleders honorar til kr 10.000.
2. Markedshagedrift. Forslag fra Jorunn Tinglum og Lars Morten H. Ravneng om å slutte seg til uttalelse fra Hordaland og Sogn og Fjordane sitt årsmøte.
Følgende hadde ordet Raymund Lester-Watvedt og Johan Isak Hjertebråten.

Vedtak:

1. Enstemmig vedtatt
2. Enstemmig vedtatt

Sak 8: Uttalelser

Redde naturen ved å selge den til de som raserer den

Uttalelsen ble lest av Jorunn Tinglum

Følgende hadde ordet: Lars Svartdal, Hans Hermann Utgård, Gunnar Line og Romy Rohmann.

Vedtak: Årsmøtet går for at styret korter ned og sender ut som pressemelding

Sak 9: Valg

Hans Herman Utgård fra valgkomiteen la fram valgkomitéens innstilling:

Nestleder	Romy Rohmann	på valg
Styremedlem	Lars Morten H. Ravneng	på valg
Styremedlem	Jorunn Tinglum	ikke på valg
Styremedlem	Gunnar Line	ikke på valg
Styremedlem	Erling Ek Iversen	ikke på valg
Styremedlem	Anne Marit Ørgenviken	trukket seg
Vara	Camilla Skår	ikke på valg
Vara	Hans Petter Aslakstrøm	på valg
Vara	Sylvia Weddegjerde Skjelderup	utmeldt
Revisor	Hans Herman Utgård	på valg
	Reidar Isebakke	på valg
Valgkomité	Leif Larsen	på valg - utmeldt
	Reidar Isebakke	1 år igjen
	Hans Herman Utgård	2 år igjen

Det kom benkeforslag på Hans Erik Navestad som styremedlem. Det ble da aktuelt å utvide styret med en person. Følgende hadde ordet: Reidar Isebakke, Hans Hermann Utgård og Lars Svartedal.

Vedtak:

Leder	Romy Rohmann	ny for 1 år
Styremedlem	Lars Morten H. Ravneng	gj.valg for 2 år
Styremedlem	Jorunn Tinglum	ikke på valg
Styremedlem	Gunnar Line	ikke på valg
Styremedlem	Erling Ek Iversen	ikke på valg
Styremedlem	Hans Erik Navestad	ny for 2 år
Vara	Camilla Skår	ikke på valg
Vara	Anlaug Wennevold	ny for 2 år
Vara	Hans Kristian Bakke	ny for 2 år
Revisor	Hans Herman Utgård Reidar Isebakke	gj.valg for 1 år gj.valg for 1 år
Valgkomité	Reidar Isebakke Hans Herman Utgård Lars Svartedal	1 år igjen 2 år igjen ny for 3 år

Alle valgt ved akklamasjon.

Møteleder ble takket og overrakt blomster. Leder avsluttet med at vi har et fint styre som jobber som et team og takket for tilliten.

Møtet ble avsluttet kl. 15.18

Hans Erik Navestad/s/

Raymund Lester-Watvedt/s/

Andre møter og arrangement i ØBS

HMS-vandring 18. mars

Det var 10 deltakere som møtte opp i tykk tåke. Vi gikk gjennom følgende viktige rutiner og skjemaer med temaer som

- Eget mål for HMS
- Oversikt over virksomheten og HMS ansvar
- Kartlegge farer og problemer – om risikovurdering, tiltaksplaner og gjennomføring

En prat ved grillen. Foto L.Ø

Så tok vi for oss rutiner for å avdekke og rette opp feil, bl.a

- årlig vernerunde og årlig El-kontroll samt
- egenrevisjon av internkontrollsystemet.

Vi tok også opp forsikring vedrørende de emnene som var riktig å belyse samt opplyste om Gjensidigeavtalen.

Det ble servert grillpølser fra Nortura med tilbehør.

Hagemøte

22. mars var det hagemøte i samarbeid med Sarpsborg hagelag. Lederen i hagelaget sto for undervisningen – mens vi sto for åpning og servering. Det var mange til stede, både fra hagelaget og fra småbrukarlaget. Det ble sådd og plantet før kaffe og foredrag/teori i etterkant.

Sommeravslutning

21. juni inviterte vi til sommeravslutning med Tor Jacob Solberg. Vi var nesten 20 personer som møtte på Kalnes. Med grillforbund og regn måtte vi være innendørs, og vi serverte da pølser med tilbehør.

Romy Rohmann ønsket velkommen og fortalte at NBS var 110 år i dag, men vi er en organisasjon med kampkraft.

Vi har rett og plikt til å lage mat til egen befolkning og både totalberedskapsrapport og distriksrapport sier at det er viktig både å ha Hun sa videre at regjeringen sier de riktige tingene – men følger ikke opp.

Gunnar Line fortalte om Kalnes som er en av de eldste og største landbruksskolene og ble startet i 1870. Kalnes er i dag ikke en ren landbruksskole, men har naturbrukslinje og valg som anleggsgartner, skogbruk, fiske/fangst og selvfølgelig agronomkurs.

Vi spiste pølser og pratet gikk rundt bordet. Kaffe og kringle kom fram og så var det duket for Tor Jacob Solberg som nok de fleste kom for å høre.

Han ønsket at alle tilstedeværende presenterte seg og fortalte hva som gjorde dem glad.

Han snakket om jordbruksforhandlingene og veien videre.

NBS ble i år satt på gangen i årets jordbruksforhandlinger. Det var ikke vi som brøt. Staten bestemte seg for å forhandle med Norges Bondelag da NBS og NB ble ikke enige om rammen for årets forhandlinger.

Det er en ulik virkelighetsoppfatning i de to organisasjonene. Det var imidlertid enighet på noen områder.

Styret mener å ha hatt god hjelp fra de som ble involvert i JF23 der man søkte å samarbeide med flere utenfor organisasjonen.

Den nye avtalen gir ingen spor av økt selvforsyning, og har ingen distriksprofil. Det vil lønne seg å selge melkekvote, avløserkostnader øker mer enn tilskuddet

NBS ønsker å jobbe videre med sin ramme, og de utfordrer på en opptrappingsplan.

Senere er NBS kommet med Menonrapporten, som ØBS også var med å betale for. De har også laget en Sjølforsyningsplan og en Opptrappingsplan.

Tor Jacob fokuserte også mye på forskjellene i samfunnet som bare blir større og større. Årlige lønnsoppgjør med % vise like fordelinger gjør dette. Viste til utregninger på for eksempel en med 1 million i lønn og en med 250` i lønn og hva det vil utgjøre i forskjeller for eksempel om 10 år! Viktigheten av å løfte hele samfunnet lønnsmessig og slik det gjøres i dag blir avstandene større noe vi ikke ønsker!

Inspirasjonsmøte

29. november hadde vi sammen med lokallaga inspirasjonsmøte i Svinndal. Det var som vanlig ikke veldig mange fremmøtte, men vær og føre var dårlig. Leder Romy Rohmann ønsket velkommen til møtet med å si at vi er i god driv for tida med tillitsvalgte som har vist mot og handlekraft. Vi har gitt regjeringen flere rapporter til videre arbeid med Hurdalsplattformen.

Anton Langeland kom fra NBS sentralt og startet med å fortelle hvordan kontoret og sekretariatet ser ut og antall ansatte. Det er pr nå 6,5 årsverk i sekretariatet som i tillegg til det daglige lager avis, ukentlige rapporter etc. Det er et liv med engasjerte medarbeidere, og det er vi som kommer i media for tiden, ikke Bondelaget. Det er også i styret en energi og optimisme.

NBS er i sterk grad medlemsstyrt. Det er fint at alle er egne juridiske enheter – da kan de være uenige og dra lasset sammen. Derfor greier vi det og derfor er vi populære i media – vi snakker med alle og det bør vi gjøre. Vi skal være der vi blir utfordret.

Men man skal være forsiktig så man ikke blir brukt – ved samarbeid f.eks. Før vi kaller noe samarbeid – om en skal gå inn i en nærmere må skriftlige avtaler gjøres. Hva er vi enige om – blir det uenigheter så må det tas med en gang.

Han fortalte også en del om seg selv. Han er fra Sunnfjord og har bl.a jobbet som kommunalsjef i Ullensvang kommune i 6 år.

NBS endret seg fort etter Tor Jacob Solberg kom inn som leder. Det blir satt fokus på det som trengs for å ha et landbruk over hele landet. Fokus på det som er bekymringsverdig og VIKTIG NÅ! Viktigst nå er Økonomi og sosial rettferd. Uten det har vi ikke landbruk.

Bonden må ha sikkerhet som andre –og inntil vi kan sikres en anstendig pensjon er det det som ligger øverst – men så kommer kulturarven, lokalmat og jordbruket sitt omdømme.

Realrenteeffekt

Før het det at det var bare Per Harald Grue og Gud som kunne jordbrukssystemet. Nå har vi også Anders Klæmoen. Tidligere modeller passer dårlig og vi kan ikke forhandle uten at reelle kostnader blir dekket.

På gangen igjen?

Møte med statens forhandlingsutvalg

Hva må justeres for å stå på samme sted? Vi kan ikke fortsette å forhandle på dette.

Et møte med statens forhandlingsutvalg gir mulighet for å gå over til nominelle tall. Det gir i alle fall et riktig bilde

Hvordan vil staten for holde seg til at

- Gjeldsgraden er mye større i store bruk enn i små bruk
- Fordelingsverktøyet ikke bra nok. Referansebruk har ikke lenger relevans.

Vi må passe på å få egenkapitalavkastningen på plass i år. Og med nominelle tall må vi kunne bli med i forhandlingene. Det er ca 50% egenkapital i jordbruket.

NBS hadde krav i fjor om å forhandle på rett tallgrunnlag.

Selvforsyningsplan og opptrappingsplan er vanskelige i egen organisasjon. Soner må gjøres noe med!

Investeringsvirkemidler -fordeling av kaka må være stor nok

Når det gjelder arealtilskudd må det tildeles etter ulemper eller fordeler på teignivå. Fordelingspolitikken – skal kunne ta ut lønn og det vi legger inn.

Lett å kjempe for mer penger.

Overproduksjon gir mindre. Det er ikke bra – det må reguleres bedre.

NBS våger å mene noe annet – derfor er vi i vinden.

ØBS har også deltatt i

Økouka i Østfold

Lørdag 23. september var vi invitert til åpningen av ØKO-uka i Østfold på Månegartnereiet i Fredrikstad der tema var «*Skolehagen som pedagogisk læringsarena og betydningen den har for skolebarnas hverdag og for framtidens matproduksjon og nasjonal sikkerhet*»

Fra foredraget. Foto H.E. Navestad

Vi stilte med informasjon om vår aktivitet i Østfold Bonde- og Småbrukarlag samt en liten spørrekonkurransse om jord og jordelivet.

Linn Hermansen som er ansvarlig for Øko-uka i Østfold, men også for Månegartneriet orienterte om deres virksomhet som skolehage for skolene i området. Vi fikk også servert fantastisk god fersk suppe basert på grønnsaker fra deres hage. Linn kunne også fortelle om hvor viktig det er å komme i gang med skolehage for barn for at de skal få et godt forhold til det å jobbe med jorda og bli inspirert ved å se vekstene utvikle seg gjennom det arbeidet de gjør med plantene gjennom vekstsesongen. Beklagelig vis kommer bevilgningene sent slik at arbeidet dette året startet sent med elevene.

Videre orienterte Anniken Jøssund fra Økologisk Norge om deres aktivitet rundt om for å komme i gang med nye skolehager rundt om i Oslo og Viken. Viser hvor viktig det er å komme i gang med skolehager for å øke forståelsen for planteliv, men også landbruket og den viktige jobben vi gjør for å øke sjølforsyninga i Norge.

Utdeling av BU prisen i Oslo og Viken

I år var det Østfold som stilte i juryen for BU prisen i Viken og Oslo. Det var Hans Erik Navestad som stilte i juryen og han deltok også ved utdeling til

I Viken var det Holli Mølle fra Østfold som vant – de fikk også BU prisen for 2023.

Fra Oslo var det Metern AS som vant. *Foto HE. Navestad*

Speed-date

14. november ble vi invitert av SV Østfold til Speed-date med Kjersti Bergstø på Mood Caf i Moss som en start på den nye valgkampen i Moss. Hans Erik Navestad m tte henne og orienterte om Østfold-landbruket og de utfordringene vi har, og uttalte ønske om jamstilling basert på rett tallgrunnlag. Fikk formidlet dette på en grei m te og siden SV på denne tiden satt med regjeringen i forhandlinger om statsbudsjettet var det naturlig å ettelyse %-toll på flere varegrupper som har vært en viktig sak både foe Bonde- og Småbrukarlaget og for SV. Vi fikk en veldig bra dialog.

Den nasjonale dagen for Jordvern 5. desember

Vi deltok på den nasjonale jordvernkonferansen på Ingeniørenes Hus i Oslo. Fokuset var at jordvern er viktigere enn noensinne og virkemidlene har blitt flere.

Annonse Råde Mølle

Deltakelse i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Landsmøtet 2023

I år var Landsmøtet igjen lagt til Hamar, og vi hadde 7 påmeldte – 5 med stemmerett. Dessverre ble styreleder syk og kunne derfor ikke delta.

Disse representerte Østfold på landsmøtet 2023:

Adrian Isaksen, Ungdomsrepresentant for Østfold Bonde- og Småbrukarlag
Helge Stumberg og Jorunn Tinglum fra Søndre Østfold Bonde- og Småbrukarlag

Hans Erik Navestad og Anders Gustavson fra Smålenene Bonde- og Småbrukarlag

Lillian Ørka – fylkessekretær

Østfoldbenken

Det var som alltid mange og store saker på Landsmøtet. Det var endring i vedtekter, og det var heller ikke i år lagt opp til «Smaken av Norge».

Vi sendte også i år innspill om Reko til Landsmøtet. Ved avstemning ble det uavgjort, ny avstemning tapte vi, men LM vedtok at saken vår blir tatt med videre i sak om LOKALMAT. Styret i NBS skal legge fram strategiplan for lokalmat til behandling på LM24.

Festmiddagen brakte med seg en overraskelse da Østfold vant verveprisen på kr 10.000 for størst prosentvis vekst fra forrige Landsmøte.

Østfoldingene med verveprisen

Og ikke minst, Tor Jakob Solberg fra Østfold, som ble gjenvalgt som leder.

Jordbruksoppgjøret

For jordbruksoppgjøret 2023 var det ingen studieaktivitet i Østfold.

Østfold Bonde- og Småbrukarlag sendte eget innspill til Viken fylkeskommune i desember for jordbruksforhandlingene i 2024.

Vårt innspill går til både Østfold Fylkeskommune og Akershus fylkeskommune da Follo kommunene i Akershus også er en del av vårt område med våre medlemmer tilknyttet lokallag for dette område.

Hovedpunkter:

- Inntektsjammstilling for bonden, både i forhold til andre sammenlignbare grupper men også produksjonene seg imellom i landbruket.
- Avkastning på egenkapital.
- Trappetrinnstilskudd, - er en omfordeling av arealtilskudd. Minst til de store og mest til de minste.
- Teigbasert tilskudd, i vår region er det mye vanskelig arrondering og topografi som skulle tilsi et høyere sone tilskudd enn det som utbetales. Teigbasert tilskudd som hensyntar topografi og arrondering vil løse dette på en bedre måte.
- Økt sjølvforsyning. Prisedskrivning på korn må kraftig ned slik at både grovfor og utmarksbeite for høyere verdi enn kraftfor! Dette vil føre til dyrere kraftfor, men gi økt sjølvforsyning!
- RMP midler må økes og premieres etter effekten av tiltak. Dvs gras på betales rettmessig for den miljøgevinsten det gir!
- Stimulere til mer utmarksbeite.
- Ingen melkebonde å miste – prioritere investeringsmidler til små og

mellomstore melkeprodusenter med bås fjøs.

- Midler til å oppfylle klimaavtalen.
- Husdyrbruk i vår region må opprettholdes og økonomien må styrkes ved å jamstille arealtilskudd gras og korn. Reguleringer i produksjonen kan styres på annen måte!
- Kornpris må opp og spesielt matkornprisen må ytterligere opp skal vi greie målet om økt matkornandel i kornet på 90% innen 2030.
- Det må stimuleres til mer dyrking av proteinvekster og vi forslår at arealtilskuddet økes for den produksjonen. Kan vi redusere import av proteinvekster som soya er det bra!
- Lokalmat og markedshager. Vi ønsker tilskudd til markedshager for å stimulere til ytterligere økt salg av lokalmat i vår region.
- Rettferdig sykelønnsordning for bonden!
- Dreneringstilskudd må økes til 75% av kostnadsoverslag!
- Tilskudd til istandsetting av tidligere dyrka arealer.
- «Slakting» av gårder og fradelinger av gårdstun og jord må reguleres.
- Produksjonsregulering for å unngå overproduksjon.
- Det må prioriteres midler til tørking, lagring og beredskapslagring av korn.
- Jordvernet må prioriteres ytterligere, også dyrkbar mark!

Annonse Østfoldkorn

Fylkesledermøter og representantskapsmøter

Leder og sekretær har møtt på fylkesledermøter, representantskapsmøter og opplæring sentralt. Dette har vært noe fysisk og noe har foregått på Teams. Dette er møter (og opplæring) i mars og juni samt kontaktmøter på 1,5 time på Teams. Det har også vært noen rene sekretærmøter med opplæring/informasjon. Det er bestemt at marsmøtene er fysiske og junimøtene foregår på Teams. Leder og sekretær deltok på marsmøtene og junimøtet. Begge deltok på representantskapsmøtet i oktober på Teams og i forbindelse med Landsmøtet deltok sekretær på forsikringsmøtet og Hans Erik Navestad og sekretær deltok på fylkesledermøtet da leder ble syk. Leder, nestleder og sekretær deltok også på Småbrukardagen 17. april foran Stortinget der vi spiste rundt samme bord. Vi deltar også på dialogmøter sentralt.

Deltakelse i andre organer

Møter hos Statsforvalteren, Fylkeskommunen og Innovasjon Norge

Partnerskapsmøter

Det har vært invitert til Partnerskapsmøter to ganger årlig, vår og høst. I 2023 har det vært 3 møter hvorav et var fysisk møte. Det er en fin arena der vi møter de andre landbruksorganisasjonene og Innovasjon Norge samt fylkesmannen og fylkeskommunen.

Fra årsskiftet 2019/2020 ble Partnerskapet overført fra Statsforvalteren til fylkeskommunen i Oslo og Viken. Dette fører på sikt til forandringer, men i 2023, er vi fortsatt invitert som tidligere, og de fleste møtene har vært på Teams, eller man kan være med på Teams. Hans Erik Navestad har deltatt på de fleste møtene her.

Dialogmøter hos Statsforvalteren

Det har vært avholdt 3 dialogmøter med Statsforvalteren og det ble på sommeren fra og med 22. juni til 6. juli avholdt ukentlige møter. Da ble intervallet ender til hver 14. dag fram til 3. august. da ble det flommøter. Hans Erik Navestd, Romy Rohmann og sekretær har deltatt på disse møtene.

Tørkesommer. Foto Hans Erik Navestad

Jordløftet

Den 21. november var vi invitert av Viken fylkeskommune til å være med på seminar i Oslo om jordhelsesatsingen på Østlandet. Gunnar Line deltok her i panelsamtale der spørsmålene var: Hvordan jobber vi videre for økt jordhelse og karbonbinding? Hva er viktig nå? Hva bør vi gjøre på lang sikt?

Østfold Landbruksselskap

Erling Ek Iversen representerer oss i Østfold landbruksselskap. Det jobbes mye med landbruksselskapets eiendom på Momarken, som er en del av travbanen. Indre Østfold kommune har drevet med kommuneplanens arealdel, og i den forbindelse har travselskapet kommet med nye innspill om næring/bolig. Vår oppgave har i den prosessen vært å sikre landbruksselskapets verdier for fremtidige generasjoner. Kommunen behandler planen 6. februar d.å. Det er jevnlig møter i selskapets arbeidsutvalg hvor Småbrukerlaget deltar. Det deles ut penger til organisasjoner innenfor landbruket, fortrinnsvis til ungdom. Denne fellesarena i landbruket, hvor organisasjonene og samvirke deltar sammen med BU og andre er en utrolig viktig møteplass. I tillegg til Erling som sitter som nestleder i arbeidsutvalget, har vi Reidar Isebakke som varaordfører. I valgkomitèen er det Jorunn Tinglum som representerer oss, og Hans Herman Utgård er revisor. Det har ikke vært representantskapsmøte i 2023.

Rovdyrutvalg

Hans Kristian Bakke har vært oppnevnt som rovdyrkontakt fra Østfold Bonde- og Småbrukerlag siden årsmøtet i 2023.

Styringsgruppa for Kompetansenettverk Lokalmat Øst

Kompetansenettverk for lokalmat ØST omfatter Vestfold og Telemark, Oslo, Innlandet og Viken

Viken fylkeskommune som ansvarlig fylkeskommune. Oppdragstaker: Nofima AS, divisjon mat.

Styringsgruppa består av regionale representanter for Innovasjon Norge (3), statsforvalterne (3), fylkeskommuner (4), Bondelaget (1), Bonde- og småbrukerlaget (1). Jorunn Tinglum, ØBS har møtt for Bonde- og Småbrukerlaget.

Ny fylkesinndeling f.o.m. 2024. Pr 31.12.23 er det ikke avklart hvordan organiseringen (styringsgruppa)rundt kompetansenettverket blir.

Guldkorn

Vi er medlemmer i Guldkorn og har deltatt på årsmøtet deres. Det var Jorunn Tinglum som møtte.

Landbruksråd Øst består av medlemsorganisasjonene i Norsk Landbrukssamvirke, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Landbruksråd Øst er et samarbeidsforum for landbrukets organisasjoner i Akershus, Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark og skal bidra til å fremme landbrukets felles interesser i regionen. Landbruksrådet skal være en arena for læring, nettverksbygging og koordinering for tillitsvalgte og ansatte på regionalt nivå, bidra til en koordinert samfunnskontakt i regionen og delta i utvikling av regional grønn næring og bruk av regionale virkemidler. Landbruksrådene er ikke selvstendige juridiske enheter, men er å betrakte som «avdelinger» i Norsk Landbrukssamvirke.

Organisasjonene har for 2022/2023 oppnevnt disse personene til arbeidsutvalget:

Tine: Odd-Einar Hjortnæs, TINE

Nortura: Liv Astrid Varlo

Felleskjøpet: Silje Eckdahl

Norges Bondelag: Jens Thori Kogstad

Norges Bonde- og Småbrukarlag: Regina Brajkovic

Landkreditt: Hans Kristian Teien

Gartnerhallen: Grethe Bergflødt Sylling

Sekretær for Landbruksråd Øst har vært Eline Stokstad Oserud.

Arbeidsåret 2023

Det har vært lite aktivitet i arbeidsåret 2023 i påvente av omorganiseringen av Landbruksrådene. Ved utgangen av 2023 er det blitt Regionale Landbrukssamvirker. Landbruksråd Øst heter nå Landbrukssamvirke Øst. Arbeidsutvalget hadde møte 8. september 2023 hvor de ga leder og nestleder fullmakt til å sluttbehandle de rapportene for prosjekter i 2022 som er kommet inn.

Disse er behandlet og godkjent:

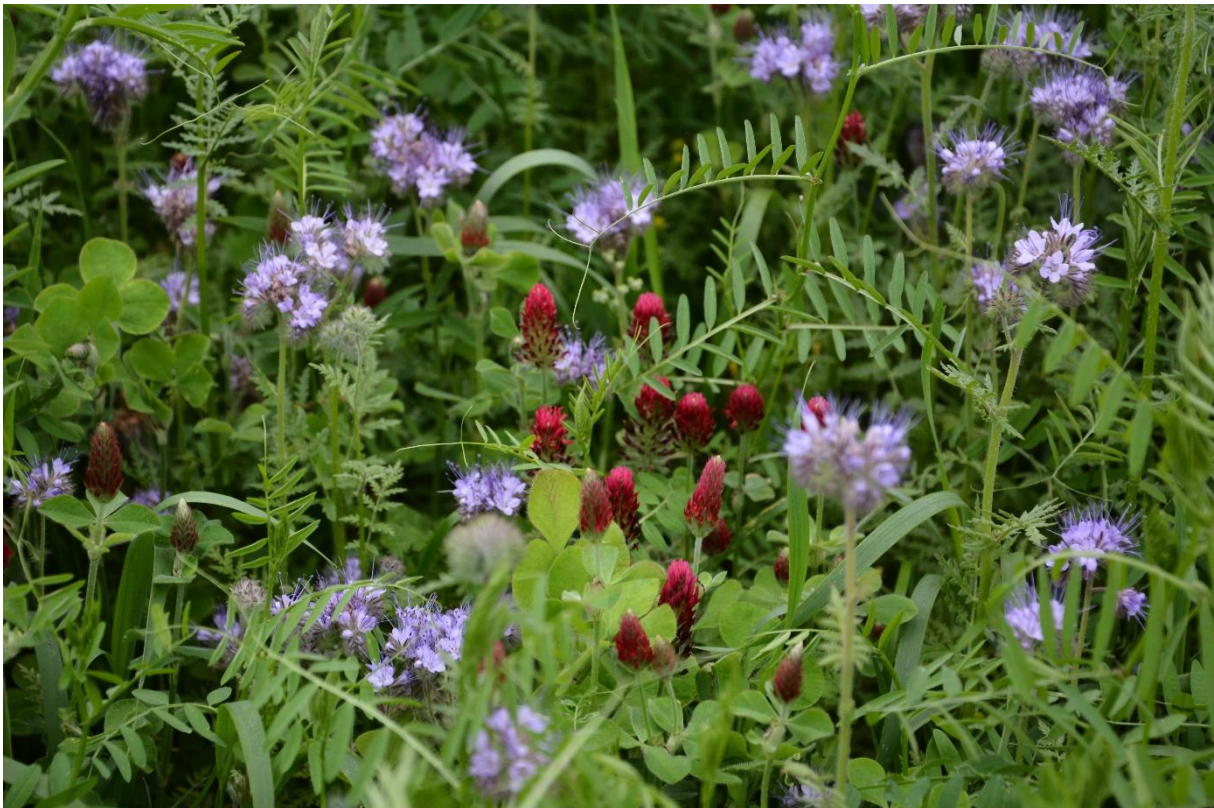
Vestfold og Telemark Bondelag

- Materiell som synliggjør innholdet i verdiskapingsrapport for landbruk og matindustri i Vestfold og Telemark
- Møter med stortingsbenkene i Vestfold og Telemark
- Dyrsku'n

Bondelagene i Viken

- Møter med stortingsbenkene i Viken
- Arrangement for ungdomspolitikere
- Møte med næringskomiteen i Viken fylkeskommune
- Møter med de politiske partiene enkeltvis

Rapport fra Buskerud Bonde- og småbrukarlag for prosjektet Topptur59 ble behandlet og godkjent i AU-møte 27. januar 2023.

Pionerblanding. Foto Gunnar Line

Annonse TINE

Regnskap og budsjett

Regnskap 2023 Østfold Bonde- og Småbrukarlag

Inntekter	Regnskap		Budsjett
	2023	2022	2023
Medlemskontingent	67 962	30 283	35 000
Tilskudd fylksekr	35 000	35 000	35 000
Annonseinntekter	15 000	16 000	16 000
Boksalg		200	
Gjensidigeavtale	6 481	6 225	6 500
Forsikringsmøter/inkl årsmøte	19 566	15 000	10 000
Vervepr/Egenandeler	10 000	750	
Sum inntekter	154 009	103 458	102 500
Kostnader			
Sekretærlønn/kjøring	36 340	35 409	35 000
Honorar styret	10 000	7 000	7 000
Årsmelding	7 187	7 125	7 500
Porto/IT/kontorrekv	1 216	2 377	4 500
Kontingenter	7 847	1 000	4 000
Blomster årsm/gaver		3 155	3 000
Møter deltatt		1 600	2 500
Landsmøte	10 139	10 032	12 000
Aktiviteter		5 112	10 000
Servering/Aktiviteter	14 804	15 872	15 000
Innkjøp bannere/trøyer	2 660	2 543	1 450
Menonrapp/Innkjøp klubbe	14 700	2 250	
Sum kostnader	104 893	93 475	101 950
Driftsresultat	49 116	9 983	550
Finansposter			
Renteinnt	66	39	
Gebyr	462	99	100
Res av finanskostnader	-396	-60	-100
Resultat	48 720	9 923	450

Balanse ØBS regnskap 31.12.2023

	31.12.2023	31.12.2022
Eiendeler		
Bank	137 907	97 301
Sk.trekkskto	1 031	1 031
Til gode	12 804	5 000
Betalt utestående fordringer	4 059	4 022
Sum eiendeler	155 801	107 354

Gjeld og egenkapital		
Bank 01.01.2023	97 301	92 341
Skt.trekkskto	1 031	1 031
Overskudd	48 720	9 923
Mottatt fordringer fra 2022	5 000	
Gjeld		
31.12.23	3 749	4 059
Sum gjeld og egenkapital	155 801	107 354

Regnskapet er revidert, Råde
02.02.2024

Hans Herman Utgård/s/

Reidar Isebakke/s/

Annonse Gjensidige

Medlemsfordeler

Som medlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag får du store rabatter på forsikringer i Gjensidige, tilgang til å benytte deg av vår advokatavtale og hotellavtale. Som medlem får du også tilsendt medlemsavisa Bonde- og Småbruker gratis.

Forsikringsavtale:

- **Opptil 20 % rabatt på private forsikringer** (som bilforsikring, husforsikring, innboforsikring, reiseforsikring og så videre). **Har du færre enn 3 forsikringer er rabatten 16 %.**
- **Ungdomspakke (16-30 år):** 32 % rabatt på bilforsikring, 28 % rabatt på Reise Ung og 28 % rabatt på Innbo Ung.
- **23 % rabatt på landbruksforsikringer** (som forsikring av landbruksbygning, traktor, maskiner, husdyr, avbrudd, avling, ansvar, yrkesskade med mer). **Har du god risikoscore, får du totalt 34 % rabatt.**
- **God pris på ulykkesforsikring for voksne og barn** som gir erstatning ved medisinsk invaliditet etter ulykke.
- **Gode fordeler på pensjon** – se mer om pensjonsfordelene dine på hjemmesiden til Gjensidige

Advokatavtale:

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har en avtale med advokatfirmaet Henriksen & Co.

Formålet med avtalen er at NBS sine medlemmer skal kunne benytte de juridiske tjenester Henriksen & Co tilbyr. NBS skal henvise sine medlemmer til Henriksen & Co ved henvendelser som gjelder juridiske problemstillinger som NBS ikke selv kan bistå med. Medlemmene har en kostnadsfri innledende vurdering begrenset til 30 minutters arbeid. Øvrig bistand blir fakturert med et fradrag på 10%.

Rabatt på arbeidstøy

Som medlem får du 30% rabatt på hele katalogen til Wenaas. Det betyr arbeidsklær, skalljakker, T-skjorter, verneutstyr, ullundertøy, hørselsvern mm. Du må sende e-post til troms@smabrukarlaget.no og oppgi navn, postnr og e-post. Så vil du få et passord for innlogging i nettbutikk.

Økonomirådgivning

Har du spørsmål om økonomi og forsikring kan du som medlem av NBS henvende deg til vår økonomirådgiver Svein Løken. Hen er tilgjengelig på e-post samt på telefon hver mandag mellom kl. 20.00 og 22.00 og hver fredag mellom kl. 9.00 og 11.00. E-post: sv.loken@gmail.com

Annonse Nortura

Medlemstallet i Østfold Bonde- og Småbrukarlag

Ved årsskiftet 31.12.2023 hadde vi 154 medlemmer i Østfold fordelt på toNor lokallag - en netto økning på 15 medlemmer fra forrige årsskifte. Fra Landsmøtet i 2022 til Landsmøtet i 2023 har vi hatt en formidabel økning. Det var også grunnen til at Østfold gikk av med verveprisen i 2023.

Verving

Vi bør jobbe kontinuerlig med verving! Det er stadig en naturlig avgang og vi må fylle opp og helst øke medlemstallet. Så en oppfordring til alle medlemmer. Få med et nytt medlem!

Lokallaga i Østfold

Det er to lokallag i Østfold:

Søndre Østfold Bonde- og Småbrukarlag

Dette er det største laget med litt over 80 medlemmer. De stiller med 2 representanter til Landsmøtet.

Styret i Søndre Østfold fra 29. november 2023:

Leder	Helge Stumberg
Styremedlemmer	Lars Morten H. Ravneng Camilla Skår Jon Anders M. Johnsrud
Vara	Ole-Martin Isebakke Adrian Isaksen

Smaalenene Bonde- og Småbrukarlag

Også dette laget har økt og har nå over 60 medlemmer og hadde for første gang 2 representanter på Landsmøtet i 2023.

Styret i Småalenene fra årsmøtet 29. november 2023

Leder	Romy Rohmann
Kasserer	Oddbjørn Rosendal
Styremedlemmer	Hans Erik Navestad Elin Bergerud Lars Svartedal
Vara	Gunnar Line

Takk

Vi takker de medlemmene som i tillegg til styret har bidratt dette året!

Annonse XL bygg